

Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijai

sprk@sprk.gov.lv

Rīgā, 2025.gada 8.augustā

Nr. 30/2025

Par publiskās konsultācijas dokumentu par grozījumiem siltumenerģijas apgādes pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodikā

Biedrība Latvijas siltumuzņēmumu asociācija (LSUA) atzinīgi vērtē Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas (Regulators) ieguldījumu centralizētās siltumapgādes (CSA) nozares regulatīvās vides uzlabošanā un aktīvi darbojas, izvērtējot Regulatora sagatavotos grozījumus Siltumenerģijas apgādes pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodikā (Metodika). Tomēr, uzskatām, ka piedāvātie Metodikas grozījumi būtiski maina tarifu aprēķināšanas kārtību un var radīt būtisku negatīvu ietekmi uz CSA uzņēmumu darbību, attīstību un maksātspēju.

Runājot par regulatīvās vides uzlabošanu un maiņu, LSUA izpratnē, pirms konkrētu metodikas punktu redakciju un aprēķina principu maiņas, būtiski ir vienoties par konceptuāliem regulācijas jautājumiem/ virzieniem un tikai pēc tam uzsākt darbu pie konkrētām izmaiņām. Darba grupās, LSUA un Regulatora dažādās tikšanās reizēs esam pauduši viedokli par virzieniem, kas, mūsaprāt, atvieglotu un uzlabotu CSA uzņēmumu darbību – ražošanas nodalīšanu no sadales un pārvades (regulācijas) un pāreju no vēsturisko datu izmantošanas nākotnes tarifa noteikšanā uz faktisko izmaksu lietošanu tarifa aprēķināšanai. Šie abi virzieni periodiski ir tikuši apspriesti jau vairāku gadu garumā, tomēr to iekļaušana regulatīvajā vidē līdz šim nav notikusi. Pieļaujam, ka tas varētu būt tādēļ, ka ir sasniegta kritiskā robeža, līdz kurai ir iespējams veikt izmaiņas, grozot esošo Metodiku, un ir nepieciešams izstrādāt konceptuāli atšķirīgu pieeju un kārtību tarifu noteikšanai CSA nozarē. Attiecīgi uzskatām, ka piedāvātie grozījumi ir sasteigts mēģinājums izpildīt darba uzdevumu nevis patiesa vēlme uzlabot CSA nozares regulatīvo vidi.

LSUA uzskata, ka Regulatora piedāvātie Metodikas grozījumi ir pretrunā ar likumā par Sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem noteikto, kur, papildus lietotāju interešu aizstāvībai, paredzēts, ka Regulators arī veicina sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju attīstību saskaņā ar taisnīguma, atklātības, neitralitātes un proporcionalitātes principiem. Gan sarunās pirms publiskās konsultācijas uzsākšanas runātais, gan konsultācijas dokumentā iekļautā informācija nerada priekšstatu, ka, gatavojot grozījumus, ir veikts pilnvērtīgs to ietekmes uz katru regulēto CSA uzņēmumu (pakalpojuma sniedzēju) izvērtējums. Apzināmies, ka uzņēmumus identificējošu datu publiskošana nav pieļaujama, tomēr turpmākajā darbā pie Metodikas grozījumiem LSUA sagaida, ka nozare tiktu iepazīstināta ar anonimizētiem un apkopotiem faktiskajiem datiem par: a) uzņēmuma peļņu par katru pārdoto enerģijas MWh; b) spēkā esošajos tarīfos iekļautajiem peļņas %; c) peļņas apmēru (%) uz katru MWh atbilstoši konkrētā gadā apstiprinātajai WACC likmei; d) katra uzņēmuma spēju veikt kredītmaksājumus.

Mūsaprāt, piedāvātie grozījumi pēc būtības nevis nosaka jaunu tarifa noteikšanas kārtību, bet maina uzņēmuma rentabilitātes aprēķinu. Aicinām Regulatoru pirms Metodikas grozījumu apstiprināšanas, veikt detalizētu katra uzņēmuma esošās situācijas un Metodikas ietekmes uz to darbību izvērtējumu un iegūtos rezultātus pārrunāt ar nozari.

Lēmumu pieņemšanas secība šogad, sākotnēji apstiprinot likmes visām regulētajām nozarēm, bet tikai pēc tam publicējot nosacījumus tās piemērošanai CSA nozarē, mūsu ieskatā nav korekta, jo pilnvērtīgai ietekmes izvērtēšanai un nozares viedokļa sagatavošanai nebija zināmi visi nosacījumi. Turpinot darbu pie Metodikas, LSUA aicina Regulatoru izskatīt iespēju pārskatīt nozarei piemērojamās likmes. Pēc iepazīšanās ar Metodikas projektu pirms tā nodošanas publiskai konsultācijai, vairāki biedri cēla trauksmi, ka pienākums visiem uzņēmumiem kopkapitāla rentabilitātes metodes vietā turpmāk izmantot tikai kapitāla atdeves metodi, apdraud to spējas izpildīt jau uzņemtās saistības un var novest pie maksātnespējas. LSUA uzskata, ka pārejai uz kapitāla atdeves metodes izmantošanu ir jābūt brīvprātīgai un tikai pēc tam, kad to ir ieviesuši lielākā daļa nozares regulētie uzņēmumi, šo metodi var noteikt kā obligātu visiem uzņēmumiem.

Savukārt par piedāvātajiem Metodikas punktu grozījumiem izsakām šādus komentārus un ierosinājumus to pilnveidošanai:

Metodikas 11.punkts

GROZĪJUMU PROJEKTA REDAKCIJA

Regulators pēc savas iniciatīvas vai komersanta pieprasījuma atbilstoši Enerģētikas likumā noteiktajam var dot uz noteiktu termiņu atļauju komersantam pašam noteikt tarifus saskaņā ar šo metodiku, ja ir mainījusies kurināmā cena, kurināmā akcīzes nodoklis, iepirtās siltumenerģijas cena, pārdotās elektroenerģijas cena vai komersantam ir izveidojušies neparedzētie ieņēmumi vai izmaksas, nemainot citus tarifa aprēķināšanā izmantotos rādītājus. Atļaujā Regulators nosaka atskaites periodu komersanta iesniedzamajai informācijai par izmaksu un ieņēmumu izmaiņām.

KOMENTĀRS/ IEBILDUMS

LSUA aicina papildināt punktu, izmaiņu skarto pozīciju uzskaitījumam pievienojot arī iepirtās elektroenerģijas cenas.

PIEDĀVĀTĀ REDAKCIJA

Regulators pēc savas iniciatīvas vai komersanta pieprasījuma atbilstoši Enerģētikas likumā noteiktajam var dot uz noteiktu termiņu atļauju komersantam pašam noteikt tarifus saskaņā ar šo metodiku, ja ir mainījusies kurināmā cena, kurināmā akcīzes nodoklis, iepirtās siltumenerģijas cena, iepirktās un / vai pārdotās elektroenerģijas cena vai komersantam ir izveidojušies neparedzētie ieņēmumi vai izmaksas, nemainot citus tarifa aprēķināšanā izmantotos rādītājus. Atļaujā Regulators nosaka atskaites periodu komersanta iesniedzamajai informācijai par izmaksu un ieņēmumu izmaiņām.

Metodikas 18.punkts

GROZĪJUMU PROJEKTA REDAKCIJA

Ja komersants kurināmo vai elektroenerģiju iepērk vai plāno iepirkt par mainīgu biržas cenu, komersants tarifu projektā iekļauj pēdējo aktuālāko publiski pieejamo kurināmā vai elektroenerģijas mēneša cenu biržā. Ja tiek izmantoti citi prognozēšanas principi vai slēgts līgums kurināmā vai elektroenerģijas iepirkšanai par fiksētu cenu, tad komersants sniedz ekonomisko pamatojumu šādas pieejas izvēlei

KOMENTĀRS/ IEBILDUMS

Lai nodrošinātu vienādu pieeju iepirtās un pārdotās elektroenerģijas cenu iekļaušanai tarifā, LSUA aicina pārskatīt punkta redakciju, paredzot, ka tādi pat nosacījumi ir attiecināmi uz elektroenerģijas pārdošanu.

Metodikas 22.punkts

GROZĪJUMU PROJEKTA REDAKCIJA

Aprēķinot siltumenerģijas ražošanas izmaksas, ražošanas izmaksās iekļauj visas izmaksas, kas saistītas ar koģenerācijas staciju, un no kopējām ražošanas izmaksām izslēdz ieņēmumus no elektroenerģijas pārdošanas, kas reizināti ar koeficientu, kas nav mazāks par 0,94. Izmaksas samazina par citiem

ieņēmumiem, kuri gūti, tieši izmantojot centralizētās siltumapgādes sistēmas pamatlīdzekļus, kas reizināti ar koeficientu 0,94.

KOMENTĀRS/IEBILDUMS

Uzskatām, ka esošā redakcija ierobežo neregulēta pakalpojuma peļņu, kā arī neļauj atgūt citas izmaksas, kuras nav iekļautas tarifa projektā, jo nav iekļaujamās saskaņā ar metodiku, tādā veidā nodarot Komersantam zaudējumus. Citi ieņēmumi nav regulējams pakalpojums, kā arī sniedzot cita veida pakalpojumus tiek aprēķināta kalkulācija, kurā tiek noteiktas tiešās izmaksas, attiecīgi Komersantam ir iespēja izdalīt un izslēgt no tarifa ražošanas izmaksām tikai to izmaksu daļu, kura tiek izmantota neregulētu pakalpojumu sniegšanai.

Pieļaujot, ka ar CSA pamatlīdzekļiem ir domāti pamatlīdzekļi, kas iekļauti RAB un tarifa projekta nolietojuma sadaļā, no vairākiem Regulatora minētajiem papildu ieņēmumu piemēriem nevaram viennozīmīgi secināt, ka tie pakalpojumu sniegšanai vispār tiek izmantoti (sniega tīrīšana, remontbrigāde). Par pretrunīgu arī ir uzskatāms piemērs par apkures pakalpojumu neregulētā vietā – tarifa aprēķinā iekļaujot ienākumus un izdevumus, netiek ņemti vērā kapitālieguldījumi, kas tiek iecenoti un veido daļu no ienākumiem. Uzskatām, ka arī neregulētā pakalpojuma sniegšanai izmantotos pamatlīdzekļus jāiekļauj tarifa nolietojuma sadaļā, tikai tad rodas jautājums vai šo pakalpojumu var saukt par neregulētu. Turklāt, vairāki minētie piemēri nerada būtiskus ieņēmumus, un to obligāta iekļaušana tarifa projekta aprēķinos sarežģīs nevis vienkāršos sagatavošanas un izskatīšanas procesu.

Savukārt, ja komersantam jāatdod gandrīz visi papildu ienākumi, ko tas gūst no pamatlīdzekļiem, kuri tāpat ir iegādāti un nepieciešami CSA pakalpojuma sniegšanai, tas komersantu nevis motivē darboties efektīvāk un meklēt jaunas iespējas, bet tieši otrādi – motivāciju samazina, jo negūst no šīm darbībām nekādu ieguvumu. Izvērtējot piedāvāto redakciju, LSUA secina, ka ar piedāvāto punkta redakciju neizdosies sasniegt gaidīto ietekmi – vienkāršot tarifu projektu sagatavošanu un motivēt komersantus efektīvāk izmantot to rīcībā esošos pamatlīdzekļus.

Papildus lūdzam skaidrot, kādēļ citu ieņēmumu attiecināšanas koeficients pret tarifa izmaksām ir noteikts tāds pats, kā no koģenerācijā saražotās elektroenerģijas pārdošanas, un kādi aprēķini to pamato?

Lerosinām metodikā ieņēmumu attiecināšanas veidus nodalīt, vadoties pēc to būtības un apjoma:

- 1) esošajā metodikas redakcijā jau pastāv regulējums koģenerācijai (17.punkts) un izmaksu nodalīšanai, ja tiek veikta cita komercdarbībai vai sniegts cits sabiedriskais pakalpojums (12.2 punkts);
- 2) atvieglot administratīvo slogu un neņemt vērā nebūtisku pakalpojumu apjomu ieņēmumus, līdz 1% no kopējā CSA pakalpojuma apgrozījuma;
- 3) ieņēmumus, kas gūti izmantojot CSA pamatlīdzekļus un kas pārsniedz 1% no kopējā CSA pakalpojuma apgrozījuma, reizina ar koeficientu 0,4 un atņem no tarifa projektā iekļautajām izmaksām.

Uzskatām, ka, atļaujot paturēt lielāko daļu no papildus gūtajiem ieņēmumiem, tiktu veicināta komersantu motivācija meklēt dažādus darbības efektivitātes uzlabošanas risinājumus, veikt jaunas investīcijas un ieviest inovatīvus risinājumus, no kā gala rezultātā iegūtu arī patērētājs.

Atgādinām, ka Regulatoram ir pieejama visa informācijai, lai kontrolētu vai komersants nepārsniedz noteikto peļņas normu (11.pielikums).

Metodikas 24.punkts

GROZĪJUMU PROJEKTA REDAKCIJA

Pamatlīdzekļu nolietojuma un nemateriālo ieguldījumu vērtības norakstījuma uzskaiti un aprēķināšanu veic saskaņā ar Regulatora noteikto kapitāla izmaksu uzskaites un aprēķināšanas metodiku.

KOMENTĀRS/IEBILDUMS

Kapitāla izmaksu uzskaites un aprēķināšanas metodikas 44.punkts paredz, ka *siltumenerģijas apgādes pakalpojumu tarifu aprēķināšanai komersants piemēro šo metodiku atbilstoši metodikā par tarifu aprēķināšanu siltumapgādē noteiktajam.*

Kapitāla izmaksu uzskaites un aprēķināšanas metodikas grozījumu sagatavošanas laikā Regulators tā arī nepiedāvāja detalizētu informāciju vai aprēķinus, kas pamatotu noteiktos minimālos lietošanas laikus. CSA komersanti grāmatvedības uzskaiti veic atbilstoši normatīvajiem aktiem un starptautiski atzītiem grāmatvedības standartiem, un to apliecina auditors, apstiprinot gada pārskatu. Faktiskās tarifā iekļautās pamatlīdzekļu nolietojuma vērtības ir vērtējis arī Regulators, apstiprinot tarifa projektu. Regulators Kapitāla izmaksu uzskaites un aprēķināšanas metodikas pielikumā ir noteicis atsevišķu pamatlīdzekļu grupu kalpošanas laikus bez atsaucēm uz konkrētiem standartiem vai pētījumiem. Līdz ar to nav saprotams, kādēļ tieši šādi lietderīgās kalpošanas laiki ir “pareizāki” par komersantu praksē pielietotajiem un līdz šim tarifā iekļautajiem.

Atšķirīgu lietderīgās kalpošanas laiku izmantošana tarifa aprēķinā novestu pie dubultās grāmatvedības, radīs nesamērīgu administratīvo slogu un pagarinās tarifa izskatīšanas procesu. Ja komersanta bilanci ir 500-1000 ierakstu ar pamatlīdzekļiem, tad, pirmkārt, jāpārlicinās par katra ieraksta atbilstību konkrētai pamatlīdzekļu grupai, otrkārt, jāsalāgo nolietojuma periodi veicot papildu aprēķinus.

Kapitāla atdeves likmes ieviešanas kontekstā ir saprotama Regulatora vēlme novērst negodprātīgu rīcību, kad kāds komersants nosaka pārāk īsu nolietojuma periodu, lai iegūtu lielāku atdevi īstermiņā. Tomēr šādi gadījumi ir jārisina individuāli un ar citiem līdzekļiem, nevis radot jaunu papildu birokrātisko procedūru, kas nav samērīga ar potenciālo ieguvumu, visiem CSA pakalpojuma sniedzējiem un arī pašam Regulatoram.

PIEDĀVĀTĀ REDAKCIJA

24. Pamatlīdzekļu nolietojuma un nemateriālo ieguldījumu vērtības norakstījuma uzskaiti un aprēķināšanu veic, ņemot vērā siltumenerģijas apgādes pakalpojuma sniegšanai nepieciešamo pamatlīdzekļu atlikušo vērtību grāmatvedības bilanci.

Metodikas 31.punkts

GROZĪJUMU PROJEKTA REDAKCIJA

[..] Aprēķinā neietver bezemisiju siltumavotus, piemēram, elektrokatlus, siltumsūkņus un saules kolektorus, kā arī siltumapgādes piegādes drošībai uzstādītos siltumavotus, ja to saražotās siltumenerģijas apjoms ir mazāks par 5% no kopējā siltumenerģijas daudzuma, kas saražots nodalītajā siltumapgādes sistēmā;

KOMENTĀRS/ IEBILDUMS

Lūdzam skaidrot, vai 5% sliekšnis ir attiecināms tikai uz piegādes drošības siltumavotiem, vai arī uz bezemisiju avotiem? Vai jauda, kas kalpo gan pīķa slodzēm, gan rezervei, arī ir piegādes drošības definīcijai atbilstošs siltumavots? LSUA aicina 5% vietā noteikt 10%, jo praksē ar bāzes jaudām ir grūti nodrošināt 95% no kopējās saražotās siltumenerģijas (apkopes, ārkārtas remontdarbi, pīķa slodze)

PIEDĀVĀTĀ REDAKCIJA

Aprēķinā neietver bezemisiju siltumavotus, piemēram, elektrokatlus, siltumsūkņus un saules kolektorus, kā arī siltumapgādes piegādes drošībai uzstādītos siltumavotus, ja to saražotās siltumenerģijas apjoms ir mazāks par 10% no kopējā siltumenerģijas daudzuma, kas saražots nodalītajā siltumapgādes sistēmā;

Metodikas 38.punkts

GROZĪJUMU PROJEKTA REDAKCIJA

Regulējamo aktīvu bāzi aprēķina atbilstoši Regulatora noteiktajai kapitāla izmaksu uzskaites un aprēķināšanas metodikai. Vispārējas nozīmes pamatlīdzekļiem regulējamā aktīvu bāzē ir iekļaujama uz siltumapgādi attiecinātā atlikušās vērtības daļa. Komersants regulējamo aktīvu bāzē neietver nemateriālos ieguldījumus un pamatlīdzekļus, kas ņemti uzskaitē pēc pēdējā finanšu pārskata gada beigām.

KOMENTĀRS/ IEBILDUMS

LSUA ieskatā piedāvātā redakcija paredz, ka gadījumā, ja tiek veikti būtiski kapitālieguldījumi un būvdarbi pabeigti janvārī, jāgaida gandrīz gads līdz iespējai iesniegt tarifa projektu, kurā iekļauts jaunais

pamatlīdzeklis, kam jāpieskaita vēl tarifa izskatīšanas periods. Uzskatām, ka šāds nosacījums nav samērīgs un negatīvi ietekmēs CSA pakalpojuma sniedzēja naudas plūsmu, jo aizdevums, kas ņemts jauna pamatlīdzekļa izveidei, ir jāsaņem atmaksāt uzreiz pēc objekta nodošanas ekspluatācijā nevis pēc 1,5-2 gadiem. Turklāt šāds ierobežojums noteikti neveicina investīciju veikšanu.

Metodikas 39.punkts

Punktā ir izmantots formulējums 'aktīvu patiesā vērtība', tomēr ne konsultāciju dokumenta skaidrojošajā daļā, ne Metodikas projektā nav skaidrojuma, kas tiek saprasts ar šiem vārdiem. Aicinām papildināt Metodikas 2.punktu ar atbilstošu definīciju vai iekļaut norādes, kur tā atrodama.

Metodikas 40.punkts

GROZĪJUMU PROJEKTA REDAKCIJA

Aktīvu pārvērtēšana, kas minēta šīs metodikas 39.punktā, attiecināma uz regulējamo aktīvu bāzē iekļautajiem aktīviem, kas izveidoti līdz 2020.gada 31.decembrim un pārvērtēšanas brīdī tiek izmantoti siltumapgādes pakalpojumu sniegšanai, izņemot tos pamatlīdzekļus vai to vērtības daļu, kuru izveidei izmantoti kredīta līdzekļi un kredīta pamatsumma iekļauta spēkā esošā tarifa aprēķinā.

KOMENTĀRS/ IEBILDUMS

Aktīvu pārvērtēšana tiks veikta balstoties uz neatkarīgu, sertificētu vērtētāju novērtējumu, kas attiecīgi prasīs lielus finanšu resursus.

Aicinām aktīvu pārvērtēšanas izmaksas, kas saistītas ar sertificēta uzņēmuma (vērtētāja) pakalpojumiem, iekļaut pārvērtētā aktīva vērtībā, ņemot vērā, ka šīs izmaksas ir nepieciešamas, lai noskaidrotu aktīva pārvērtēto vērtību.

PIEDĀVĀTĀ REDAKCIJA

40. Aktīvu pārvērtēšana, kas minēta šīs metodikas 39.punktā, attiecināma uz regulējamo aktīvu bāzē iekļautajiem aktīviem, kas izveidoti līdz 2020.gada 31.decembrim un pārvērtēšanas brīdī tiek izmantoti siltumapgādes pakalpojumu sniegšanai, izņemot tos pamatlīdzekļus vai to vērtības daļu, kuru izveidei izmantoti kredīta līdzekļi un kredīta pamatsumma iekļauta spēkā esošā tarifa aprēķinā. Aktīvu pārvērtēšanas izmaksas, komersants var iekļaut pārvērtētā aktīva vērtībā.

Metodikas 42.1.punkts

GROZĪJUMU PROJEKTA REDAKCIJA

tarifu aprēķinu elektroniskā ("Excel" formātā) formā, kas aprēķināts, pamatojoties uz spēkā esošajā tarifā iekļautajām izmaksām, izmainot tikai kurināmā izmaksas, kurināmā akcīzes nodokļa izmaksas, iepirtās siltumenerģijas izmaksas un ieņēmumus par pārdoto elektroenerģiju, kas pamatotas ar kurināmā cenas, kurināmā akcīzes nodokļa, iepirtās siltumenerģijas cenas un pārdotās elektroenerģijas cenas izmaiņām;

KOMENTĀRS/ IEBILDUMS

Aicinām papildināt punktu, uzskaitījumam pievienojot arī iepirtās elektroenerģijas izmaksas.

PIEDĀVĀTĀ REDAKCIJA

42.1 tarifu aprēķinu elektroniskā ("Excel" formātā) formā, kas aprēķināts, pamatojoties uz spēkā esošajā tarifā iekļautajām izmaksām, izmainot tikai kurināmā izmaksas, kurināmā akcīzes nodokļa izmaksas, iepirtās siltumenerģijas izmaksas, iepirktās elektroenerģijas izmaksas un ieņēmumus par pārdoto elektroenerģiju, kas pamatotas ar kurināmā cenas, kurināmā akcīzes nodokļa, iepirtās siltumenerģijas cenas un pārdotās elektroenerģijas cenas izmaiņām;

Metodikas 47.punkts

GROZĪJUMU PROJEKTA REDAKCIJA

Komersants tarifa projekta aprēķinā iekļauj iepriekšējā perioda, kas nav ilgāks par diviem gadiem no tarifa projekta iesniegšanas brīža, neparedzētos ieņēmumus un ir tiesīgs iekļaut neparedzētās izmaksas.

Neparedzētās izmaksas un ieņēmumus veido nodokļu un nodevu izmaiņas, emisijas kvotu cenas izmaiņas, kurināmā, pirtās siltumenerģijas cenu, pirtās un pārdotās elektroenerģijas cenu izmaiņas, citi ieņēmumi, kas noteikti 22.punktā un lietotājiem nodotās siltumenerģijas apjoma izmaiņas. Neparedzētos ieņēmumus un izdevumus veido kurināmā izmaksu izmaiņas arī kurināmā maiņas rezultātā vai, aizstājot saražoto siltumenerģiju, daļēji vai pilnībā ar iepirkto siltumenerģiju. Iepriekšējā perioda neparedzētās izmaksas vai ieņēmumus komersants sadala uz laika periodu, ne ilgāku par diviem gadiem, aprēķinot siltumenerģijas apgādes pakalpojumu tarifu projektu ar neparedzēto ieņēmumu vai izmaksu komponenti attiecīgajam laika periodam. Vienlaicīgi komersants aprēķina siltumenerģijas apgādes pakalpojumu tarifu projektu bez neparedzēto izmaksu vai ieņēmumu komponentes.

KOMENTĀRS/IEBILDUMS

Kurināmā maiņas gadījumos visbiežāk tiek veiktas lielas investīcijas, piesaistīti aizdevumi, kas veido papildus izmaksas. Šāda veida investīcijas rada pienākumu/nepieciešamību iesniegt jaunu tarifa projektu. Līdzšinējā prakse parāda, ka pilns tarifa projekta sagatavošanas un apstiprināšanas cikls ir 9 – 12 mēneši. Šajā periodā veiktās investīcijas amortizējas, tiek maksāti aizdevuma % maksājumi u.c. aizdevumu administrēšanas izmaksas. Kurināmā maiņas rezultātā izveidojies izmaksu samazinājums, sedza šo investīciju tiešās izmaksas, kuras nebija iespējams iekļaut tarifa projektā. Ņemot vērā to, ka saskaņā ar normatīvo regulējumu, tarifi ir nosakāmi tādā apmērā, lai lietotāju izdarītie tarifu maksājumi segtu ekonomiski pamatotas sabiedrisko pakalpojumu izmaksas un nodrošinātu sabiedrisko pakalpojumu rentabilitāti, tarifa metodikas projekta 22.punktu būtu nepieciešams papildināt ar amortizācijas izmaksām u.c. tiešajām izmaksām, kuras izveidojušās par tiem pamatlīdzekļiem, kuri izveidoti kurināmā veida maiņas nodrošināšanai no ekspluatācijā nodošanas brīža līdz tarifa apstiprināšanas brīdim. Vai izslēgt “kurināmā maiņas rezultātā radušies neparedzētie ieņēmumi”. Ņemot vērā pilna tarifa projekta apstiprināšanas ciklu, lai nodrošinātu ekonomiski pamatotas sabiedrisko pakalpojumu izmaksas un nodrošinātu sabiedrisko pakalpojumu rentabilitāti no Metodikas 22.punktu būtu izslēdzams ierobežojums “*no tarifu projekta iesniegšanas brīža*”. Grozītā redakcija ierobežo pamatotu izmaksu/ieņēmumu atgūšanu ar katru mēnesi, kamēr tiek stiprināts tarifa projekts.

Kopumā ir atbalstāma izmaksu un ieņēmumu korekcija kurināmā maiņas rezultātā vai, aizstājot saražoto siltumenerģiju, daļēji vai pilnībā ar iepirkto siltumenerģiju. Tomēr piedāvātā grozījumu redakcija ir vienpusēja un neņem vērā to, ka kurināmā maiņas vai iepirtās siltumenerģijas aizstāšana parasti maina ne tikai kurināmā izmaksu pozīciju, bet arī citas tarifā iekļauto izmaksu pozīcijas. Piemēram, ja dabasgāzes katlu jaudas tiek aizstātas ar biomasas katliem, potenciāli rodas izmaksu samazinājums no kurināmā cenu starpības, vienlaikus palielinās citas mainīgās izmaksas (šķeldas analīzes, pelnu izvešana), personāla, remontu un uzturēšanas izmaksas, un visticamāk arī investīciju izmaksas (aizdevuma pamatsummas un procentu atmaksa). Ņemot vērā minēto, korekti būtu neparedzēto izmaksu un ieņēmumu aprēķinā iekļaut arī starpību starp esošajā tarifā un apstiprinātajā tarifa projektā iekļautajām izmaksām citās pozīcijas no brīža, kad mainās siltumenerģijas ieguves veids. Ja piedāvātā redakcija netiek uzlabota ar nosacījumiem par pārējām izmaksu pozīcijām, tad piedāvātajai grozījumu redakcijai nevaram piekrist, jo tā ir izteikti nevienlīdzīga un vērsta uz tarifa vērtības īslaicīgu samazināšanu uz pakalpojuma sniedzēja rēķina.

Metodikas 53.punkts

GROZĪJUMU PROJEKTA REDAKCIJA

Ja par 10% mainās tarifa aprēķinam izmantotie prognozētie siltumenerģijas vai pārdotās elektroenerģijas apjoma rādītāji vai par 5% samazinās tarifa aprēķinā iekļautās pastāvīgās izmaksas, komersants iesniedz jaunu tarifa projektu, kas balstīts uz korigētajiem siltumenerģijas apjomiem un izmaksām.

KOMENTĀRS/ IEBILDUMS

LSUA uzskata, ka Regulatora uzdevums ir nodrošināt lietotāju un pakalpojumu sniedzēju interešu sabalansēšanu. Mūsuprāt, vairāki piedāvātās metodikas grozījumu punkti ir vērsti tikai uz tarifā iekļauto izmaksu samazināšanu. Gan šajā, gan citos metodikas punktos pieejai jābūt vienlīdzīgai, nosakot vienādus nosacījumus gan izmaksu samazināšanas, gan palielināšanās gadījumā.

PIEDĀVĀTĀ REDAKCIJA

Ja par 10% mainās tarifa aprēķinam izmantotie prognozētie siltumenerģijas vai pārdotās elektroenerģijas apjoma rādītāji vai par 5% mainās tarifa aprēķinā iekļautās pastāvīgās izmaksas, komersants iesniedz jaunu tarifa projektu, kas balstīts uz korigētajiem siltumenerģijas apjomiem un izmaksām.

Metodikas 55.punkts

GROZĪJUMU PROJEKTA REDAKCIJA

Ne vēlāk kā sešu mēnešu laikā pēc jauna siltumavota vai katlumājas nodošanas ekspluatācijā komersants iesniedz jaunu tarifa projektu, ja izpildās 53.punktā noteiktie nosacījumi.

KOMENTĀRS/ IEBILDUMS

LSUA aicina pārskatīt punkta redakciju, salāgojot to ar piedāvātās Metodikas 38.punktu. Uzskatām, ka piedāvātā redakcija ir pretrunīga – tiek noteikts, ka jāiesniedz jauns tarifa projekts, tomēr pastāv iespējamība, ka RAB jauno siltumavotu iekļaut nevar, jo tas ir nodots ekspluatācijā gada pirmajā pusē.

Metodikas 58.punkts

GROZĪJUMU PROJEKTA REDAKCIJA

Tarifu projekts, kuru komersants iesniedzis Regulatorā līdz Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 2025.gada lēmuma Nr..... “Siltumenerģijas apgādes pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodika” spēkā stāšanās dienai un kura izvērtēšana nav pabeigta, tiek izvērtēts saskaņā ar šo metodiku.

KOMENTĀRS/ IEBILDUMS

CSA nozares uzņēmumi strādā, lai nodrošinātu klientiem drošu un nepārtrauktu siltumenerģijas piegādi, tostarp arī gatavo tarifa projektus iesniegšanai Regulatoram, atbilstoši spēkā esošajai Siltumenerģijas apgādes tarifu aprēķina metodikai, un iesniedz to izskatīšanai, lai ne tikai pildītu tam uzlikto pienākumu, bet arī nodrošinātu pozitīvu naudas plūsmu un maksātspēju. Tā kā Metodika paredz ievērojami mainīt tarifa aprēķināšanas kārtību, attiecīgi norādām, ka negaidīta nepieciešamība sagatavot jaunu tarifa projektu ir nevajadzīgs administratīvais slogs ne tikai komersantiem, bet arī Regulatoram, turklāt tiek nevajadzīgi pagarināts laika periods līdz tarifa apstiprināšanai. LSUA aicina pārskatīt punkta redakciju, paredzot, ka tie tarifu projekti, kas iesniegti izskatīšanai līdz Metodikas spēkā stāšanās brīdim, tiek izvērtēti un apstiprināti atbilstoši nosacījumiem, kas bija spēkā to iesniegšanas brīdī.

PIEDĀVĀTĀ REDAKCIJA

Tarifu projekts, kuru komersants iesniedzis Regulatorā līdz Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 2025.gada lēmuma Nr..... “Siltumenerģijas apgādes pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodika” spēkā stāšanās dienai, tiek izvērtēts saskaņā ar šīs metodikas redakciju, kas bija spēkā tarifa projekta iesniegšanas brīdī.

Metodikas 1.pielikums, 1.18 pts

GROZĪJUMU PROJEKTA REDAKCIJA

1.18	Kurināmā patēriņš naturālās vienībās (tūkst. nm ³ , t, utt.)	nat.vien.	KPnv = KP/ZSS (vai dabasgāzei ASS)
------	---	-----------	-------------------------------------

KOMENTĀRS/IEBILDUMS

1.pielikumā "Centralizētās siltumapgādes siltumenerģijas daudzuma un nepieciešamā kurināmā patēriņš" 1.17.punktā nepieciešams norādīt gan augstāko, gan zemāko dabasgāzes sadegšanas siltumu. Savukārt, 1.18.punktā kurināmā patēriņu naturālās vienības iegūst dalot kurināmā patēriņu MWh ar zemāko sadegšanas siltumu.

Dabasgāzes augstāko sadegšanas siltumu izmanto kurināmā pirkšanas līgumcena. Tomēr lietderības koeficienta aprēķinā, un līdz ar to arī nepieciešamā dabasgāzes apjoma noteikšanai, izmanto zemāko dabasgāzes sadegšanas siltumu. To paredz arī Ministru kabineta 2016.gada 19.aprīļa noteikumi Nr.243 "Noteikumi par energoefektivitātes prasībām licencēta vai reģistrēta energoapgādes komersanta valdījumā esošām centralizētām siltumapgādes sistēmām un to atbilstības pārbaudes kārtību" 2.4. punkts un Eiropā izmantotā prakse. Aicinām salāgot nosacījumus.

PIEDĀVĀTĀ REDAKCIJA

1.18	Kurināmā patēriņš naturālās vienībās (tūkst. nm ³ , t, utt.)	nat.vien.	KPnv = KP/ZSS
------	---	-----------	---------------

CITI PRIEKŠLIKUMI:

- Tarifa aprēķināšanas metodikā atstāt grāmatvedības uzskaitē esošos faktiskos amortizācijas laikus** un minimālos amortizācijas laikus noteikt tikai WACC aprēķināšanas vajadzībām, tas nodrošinātu patstāvīgo izmaksu segšanu; Piedāvātā redakcija (pārvērtēšana izejot pēc 2021.gada cenām, vērtēt tikai pamatlīdzekļus, kuri izveidoti līdz 2020.gada decembrim, pārvērtēšanas rezultāti tikai 1x tiek iekļauti tarifa projektā) radīs būtiskas novirzes ieņēmumu/izdevumu saskaņojumā un finanšu rādītāju pasliktināšanos Komersanta finanšu pārskatos.
- Noteikt minimālos lietderīgās lietošanas laikus pamatlīdzekļiem, kuri tiek uzņemti uzskaitē sākot ar brīdi, kad stājas spēkā jaunā metodika**, tas nodrošinātu saprātīgu pāreju un laiku komersantiem pārskatīt pamatlīdzekļu uzskaites politiku, neradot apjomīgus zaudējumus saistībā ar jau esošajām investīcijām un saistībām;
- Nenoteikt minimālo lietderīgās lietošanas laikus tiem pamatlīdzekļiem, kuri ir jau šobrīd uzbūvēti piesaistot ārējo finansējumu**, atļaut to iekļaut pilnā apmērā (piemērot tādu pašu principu kā līdz šim), tādējādi nodrošinot to, ka siltumapgādes uzņēmumi spēj pildīt savas uzņemtās saistības.
- Lūdzam atsevišķi izdalīt un uzrādīt ietekmi uz tarifa vērtībām analīzē iekļautajiem uzņēmumiem, kas izmanto maksimāli atļauto kopkapitāla rentabilitāti.** Ņemot vērā to, ka ne visi uzņēmumi izmanto maksimālo rentabilitāti, no sniegtā apkopojuma potenciāli var secināt, ka tarifi ar kapitāla atdevi lielākoties varētu pieaugt tiem uzņēmumiem, kas neizmanto maksimālo kopkapitāla rentabilitāti, bet samazinātos uzņēmumiem, kas izmanto maksimālos 10%. Ja pieņēmums atbilst reālajai situācijai, tad jāsecina, ka pāreja uz kapitāla atdevi nevis veicinās investīcijas siltumapgādē, bet tieši pretēji, ierobežos tās. Iespēja izmantot maksimāli iespējamo peļņu ir būtiska tieši brīžos, kad tiek veiktas investīcijas. Pamatlīdzekļu nolietojums parasti tiek attiecināts uz ilgāku periodu, salīdzinot ar aizdevuma atmaksas laiku. Līdz ar to kapitāla atdevi jāsedz arī daļa no aizdevuma pamatsummas atmaksas.

5. Metodikas 4.pielikuma 2. tabulas 4.37.punktā un 3.tabulas 4.51.punktā aprēķina izteiksmē ir jāizņem apzīmējums Kproc, jo tarifu aprēķinā izmantojot kapitāla atdevi, šī izmaksu pozīcija nav iekļauta.

Papildus iepriekš minētajam, lūdzam atbildēt uz biedru jautājumiem:

1. Vai pārvērtēšanas izmaksas varēs iekļaut tarifā?
2. Vai ātrāk noamortizējušo pamatlīdzekļu atlikušo vērtību (ja PL nolietosies ātrāk nekā Regulators to ir uzrakstījis) varēs iekļaut tarifa izmaksās? Cik ilgā periodā to varēs darīt? Vai tās būs neparedzētie izdevumi? Ūdens saimniecība saskaras ar šo problēmu.
3. 39.p. Darba uzdevums jāiesniedz pirms tiek veikta pārvērtēšana un Regulators sniedz savu saskaņojumu?
4. Vai pārvērtējot subsidētos PL visu pārvērtēto summu varēs iekļaut RAB? Vai līdzfinansējumu arī tarifa vajadzībām pārrēķina?
5. Kā tarifā iekļaus kapitalizējamās izmaksas? Kā piemēros minimālos laikus? Ieguldījumu arī rēķinās uz jauniem 15 gadiem (piem.katliekārtas)?

LSUA atbalsta uzsākto darbu pie nozares regulatīvās vides sakārtošanas, tomēr norādām, ka Metodikas grozījumi piedāvātajā redakcijā ne tikai neuzlabo regulatīvo vidi, bet arī nopietni apdraud attīstību, nākotnes investīcijas un valsts klimatneitralitātes mērķu izpildi. LSUA ir atvērta dialogam un pauž gatavību kopīgi strādāt ar Regulatora pārstāvjiem attīstību veicinošas regulatīvās sagatavošanā.

Ar cieņu

Valdis Vītolinš

Biedrības Latvijas siltumuzņēmumu asociācija

Valdes loceklis

Dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu.